

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

8. skupna seja okrajnega ljudskega odbora dne 24. februarja 1959

Dne 24. t. m. je bila skupna seja obeh zborov okrajnega ljudskega odbora in je okrajni ljudski odbor sprejel okrajni družbeni plan in proračun za leto 1959. Poročilo v zvezi s predlogom družbenega plana

je podal podpredsednik OLO tov. inž. Ivo Klemenčič, poročilo v zvezi s predlogom proračuna pa je podal Janko Dekleva, predsednik Sveta za družbeni plan in finance.

tijskih posestvih pa približno 3500 litrov na kravo. V tej zvezi predvideva plan gotovo politiko glede odkupa mleka, in sicer da se določijo predvsem ožji odkupni rajoni okrog potrošniških centrov, v oddaljenejših področjih pa naj bi se organizirala predelava mleka.

Važno je poudariti tudi to, da je treba v zvezi z nadaljnjim povečanjem kmetijske proizvodnje pri privatnem kmečkem proizvajalcu govoriti tudi o davčni politiki. Letos prehajamo na izračun novega katastrskega dohodka, kajti dosedanji katastrski dohodek iz leta 1954 je vseboval ista razmerja med bonitetnimi razredi in posameznimi kulturami kot v bivši Avstro-Ogrski, vemo pa, da se je zelo spremenil odnos vrednosti in cen med posameznimi kulturami. Nov katastrski dohodek bo odpravil te napake in bo postavil te dneve na realno osnovo. Zato spreminja prvič dohodek vseh kultur v vseh bonitetnih razredih ter drugič zmanjšuje razpon med najboljšimi in najslabšimi bonitetnimi razredi iste kulture: pri tem pri njivah, travnikih in sadovnjakih v najvišjih bonitetnih razredih dohodek zmanjšuje, pri sedanjih povišuje, pri pašnikih in gozdu pa se povečuje v vseh razredih. Letos bo treba politiko obdavčitve voditi po načelih, ki jih postavlja nov katastrski dohodek. Na osnovi teh sprememb bomo morali voditi tako politiko, ki bo navajala k čimboljšemu izkoriščanju obstoječih kmetijskih površin na osnovi agrotehničnih mer, ki jih imamo na razpolago. Posebno očitna je sprememba pri pašnikih, kjer razpoložljive površine prav posebno niso bile dovolj izkoriščene glede na današnje objektivne možnosti. Ta sprememba v katastrskem dohodku pa povzroča navidezno nesoglasje, ki izvira predvsem iz tega, ker se novi katastrski dohodek nasproti lanski povišuje v okviru okraja za preko 32%. Pri posameznih občinskih odborih pa je ta sprememba zelo različna. Pri nekaterih občinah znaša povečanje preko 100%, dočim se pri nekaterih občinah lanskoletni katastrski dohodek celo znižuje. Poleg tega je letos predpisana nova zvezna lestvica za dohodnino. Ta se letos v masi znižuje od lanskih 100 na 53%, po posameznih občinah pa zopet zelo različno, pri nekaterih še pod okrajno povprečje, drugod pa se celo povečuje nasproti lanski odmeri. Zaradi teh okoliščin bodo morale občine temeljito premisliti svoje ukrepe glede davčne politike predvsem v tem smislu, da jih bodo postavile na načela, postavljena z novim katastrskim dohodkom. Eno je jasno, da v nobenem primeru ne moremo iti na to, da bi obremenitev zniževali. Predlog plana predvideva okrog 20% povečanje celotne obremenitve. To je v skladu z dviganjem cen posameznim kmečkim artiklom, ki so

se tudi v lanskem letu povečale nesorazmerno s cenami na ostalem tržišču. Pri povečanju obremenitve je seveda upoštevana možnost različnega načina plasmana kmetijskih pridelkov na tržišču. Gotovo je, da bodo proizvajalci, ki so blizu industrijskih centrov in mest, dosegli višje prodajne cene kot pa kmečki proizvajalci, ki so oddaljeni od posameznih centrov in mest. Zato zadolžitev v družbenem planu za posamezne občine bazira na različnih odstotkih občinskih doklad na osnovi lanske razporeditve občin glede na možnost plasiranja artiklov. Smatramo pa, da so se cene v lanskem letu v bližini potrošniških centrov le močneje povišale kot v oddaljenejših krajih, zato predvidevamo tudi večje povečanje celotne obremenitve v občinah blizu mesta in manjše v onih, ki so bolj oddaljene od industrijskih centrov in mest. Če upoštevamo vse te momente ter različne odnose med občinami v povečanju katastrskega dohodka, moramo priti do zaključka, da so občinske doklade, ki jih predvideva okrajni družbeni plan, do neke mere matični rezultat razlik, nastalih med novim izračunom katastrskega dohodka, dohodnine in povečano celotno obremenitvijo posameznih občin. Zato pa jih je tudi med občinami težko primerjati, kar nam dokazuje že primer dveh občin, ki sta blizu in bi morali imeti približno enak odstotek, vendar so ti odstotki zelo različni: v občini Ljubljana-Vič znaša ta odstotek 13,8%, za občino Ljubljana-Rudnik pa 25,5%, čeprav sta lanska leta bili enako tretirani z enakim odstotkom občinskih doklad v šini 20% in čeprav se letošnja obremenitev za ti dve občini enako dviguje v okviru družbenega plana. Zato ostaja glavna naloga pravilne razporeditve na neposredne proizvajalce na samih občinah, kjer bo treba to nalogo dobro analizirati. Občinski ljudski odbori imajo zato na razpolago predvsem en instrument. Odstotek katastrskega dohodka lahko predpišejo za posamezne katastrske občine različno in ni treba, da je ta odstotek za celotno občino enak. Kjer bo to nujno, bodo morale občine grupirati katastrske občine v skupine, za katere smatrajo, naj imajo enak odstotek občinskih doklad. Zakon o občinskih dokladah predvideva letos še eno novost, namreč progresivno lestvico po velikostnih skupinah. Brez te zaradi visoke udeležbe doklad v celotni obremenitvi progresija dohodnine namreč ne bi prišla do veljave. Plan predvideva, da bi bila progresija občinskih doklad 1:2. S tem bi dosegli približno isto progresijo kot lani, ker je to razmerje pri dohodnini letos ostriše (1:4) in če gremo pri dokladah v razmerje 1:2, bomo dosegli lanko progresijo (1:3). Okrajni ljudski odbor ima po zakonu možnost, da lahko predpiše minimalne doklade za posamezne občinske ljudske odbore. Kot ste videli, predlog plana to tudi predvideva. Vendar sta Svet za družbeni plan in finance in Komisija za gospodarstvo sklenila, da ta predlog umakneta. S takim predpisom namreč ne bi bil dosežen namen, ker bi se morala predpisati minimalna stopnja za r

Poročilo podpredsednika OLO inž. Iva Klemenčiča

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki! Ko skušam obrazložiti predlog družbenega plana, naj navedem nekaj osnovnih nalog, od katerih je najvažnejša povečanje proizvodnje v letošnjem letu. Družbeni plan predvideva povečanje bruto produkta v okviru okraja za preko 10%, kar je v skladu z republiškim predvidevanjem, kakor tudi s predvidevanjem zveznega plana. Važno je, da v tej zvezi pogledamo, kako izpolnjujemo naloge predloga perspektivnega plana. Do konca leta 1961 moramo po tem predlogu doseči še 22% povečanja bruto produkta, kar pomeni, da moramo v naslednjih letih povečevati proizvodnjo letno za okrog 11%, kar bo možno doseči predvsem zato, ker bomo z novimi investicijami povečali proizvodnjo, v nekaterih panogah pa je povečanje možno tudi brez investicij.

V industriji predvidevamo 9% povečanje finančnega obsega proizvodnje, ki se ne povečuje zaradi novih zmogljivosti, pač pa zaradi rekonstrukcij, izboljšanja organizacije dela in povečane produktivnosti. Predvsem se povečuje proizvodnja v elektroindustriji, in sicer za 25%, ki ima še vedno velike možnosti razvoja, na drugem mestu je poudarek dan na povečanje proizvodnje v industriji gradbenega materiala (417%). To stališče je na mestu, ker predvidevamo velike naloge v gradbeništvu, predvsem v stanovanjski izgradnji, kjer nam primanjkuje gradbenega materiala in katerega moramo voziti od daleč, skratka, da bomo z večjim vlaganjem v industrijo gradbenega materiala vplivali na pocenitev stanovanjske izgradnje. Važno je tudi povečanje nad povprečjem v kovinski industriji, kjer ne povečujemo proizvodnje z novimi zmogljivostmi, temveč z boljšo organizacijo in tesnejšo kooperacijo tako v okviru okraja, republike in tudi države. Pri tem mislim predvsem na proizvodnjo v Litostrouju, ki ima možnosti nadaljnega razvoja v kooperaciji z drugimi podjetji, kot so na primer Indos, SKIP in druga na področju republike. Na ta način bo lahko bistveno povečal proizvodnjo artiklov serijske proizvodnje. V Litostrouju se predvideva povečanje proizvodnje za približno 14%. V ostalih panogah proizvodnje za široko potrošnjo pa bo povečanje v gotovi meri odvisno od razpoložljivih surovin, tako domačih kakor tudi uvoženih.

Posebej naj omenim proizvodnjo v energetskih panogah, ki predvidevajo povečanje plana za 30% in to zato, ker imamo na področju okraja predvsem termoelektrarne, ki so v času zadostnih količin vode stale, zaradi povečanja potrošnje v proizvodnji, kakor tudi v široki potrošnji pa predvidevamo, da bodo elektrarne polno zasedene skozi vse leto. Važna je tudi proizvodnja premoga, kjer predvidevamo dvig proizvodnje za 4%. Povečanje bo rezultat rekonstrukcij rudnikov, v Dolu pri Hrastniku pa se odpira nov obrat.

Kmetijstvu se polaga v predlogu družbenega plana velika važnost, saj se predvideva razmeroma močno povečanje proizvodnje, in sicer za 10%, od tega v poljedelstvu 15% in živinoreji 10%. Težišče vsega tega povečanja predvideva družbeni plan na socialističnih posestvih, kjer predvidevamo povečanje za preko 30%, na drugi strani pa s kooperacijo s privatnimi kmetijskimi proizvajalci in s povečanim uvajanjem novih agrotehničnih ukrepov. Predlog družbenega plana predvideva, da bo na področju okraja 18% vseh površin posejanih s pšenico, 16% s koruso in 19% s krompirjem v kooperativnem odnosu. Razen tega predvidevamo proizvodnjo v sodelovanju z zadrugami na približno 2000 ha travniških površin. Vprašanje je, koliko so naše zadruge danes usposobljene, da bodo lahko izvrševale vse naloge, ki se postavljajo pred nje v zvezi s kooperacijo. Predlog plana bazira na dejstvu, da so se zadruge usposobile za bodoče naloge z novo opremo in drugimi ukrepi, saj so nabavile 65 novih traktorjev z raznimi priključki, tako da bo 92 kmetijskih zadrug imelo skupaj 122 traktorjev.

Glede živinoreje naj poudarim, da povečuje oziroma zboljšuje situacijo predvsem socialistično gospodarstvo na področju Barja, kjer predvidevamo, da bomo povečali stališče živine za preko 60%, in sicer iz uvoza in domače proizvodnje za preko 2000 glav živine. Letos bo vzrejeno za odkup preko 9200 glav goveje živine, od tega na državnih posestvih okrog 2500, 32.800 prašičev, od tega v državnem sektorju približno 10.000, na farmi v Zalugu 500.000 piščancev pohancev itd. Poleg tega bo povečana tudi proizvodnja mleka za nadaljnjih 100 litrov na kravo molznico, tako da bo znašala povprečna molznost okrog 1800 litrov v povprečju na kravo, na kme-

nižjo velikostno skupino v tisti katastrski občini s najnižjo stopnjo doklada. To pa ni stimulacija za višje doklade. Vprašanje občinskih dokladov bo treba ocenjevati tudi s političnega vidika, kakor tudi sam izračun katastrskega dohodka ter temeljito pripraviti letošnje davčno obremenitev privatnega kmečkega proizvajalca s ciljem, da se poveča kmetijska proizvodnja.

Naslednja važna panoga je gradbeništvo. Mi predvidevamo povečanje gradbene dejavnosti za 9% nasproti lanskemu letu. To povečanje na videz ni toliko, predstavlja pa veliko nalogo za naše gradbeništvo. Lansko leto je bila realizacija izvršena na večjem področju, ker je bil precejšen del gradbene proizvodnje in uslug izvršen na avto cesti Ljubljana-Zagreb. Letos pa se to koncentrira v glavnem na eno gradbišče v Ljubljani, kjer bo letošnja stanovanjska izgradnja presegla 5 milijard dinarjev. Prav to pa predstavlja težišče letošnje naloge. To bo mogoče doseči s popolnim izkoriščanjem mehanizacije, pristopiti pa bomo morali tudi k priučevanju kadra po novih metodah, ustavljati delovno silo v gradbeništvo s tem, da bomo še nadalje gradili samska stanovanja. Izboljševati moramo programe dela na samih gradbiščih in mehanizirati obrtniške usluge, ter specializirati stranske obrate.

V obrti se predvideva povišanje proizvodnje v družbenem sektorju za 11%, v privatnem sektorju pa se dviga proizvodnja le za malenkost v primerjavi z lanskim letom. To je popolnoma v redu in v skladu z načelom, da bomo socialistične zmogljivosti povečevali in sli istočasno tudi na organizacijo novih obrtnih servisnih obratov v okviru stanovanjskih skupnosti. Smatramo, da bomo k temu lahko pristopili, ker bomo z nacionalizacijo poslovnih obratov imeli na razpolago tudi gotove gradbene zmogljivosti, ki so nam bile velika ovira, da nismo mogli na tem področju doseči večjih uspehov.

Na drugi strani predvideva predlog plana, da trgovska podjetja, ki uvažajo gotove aparate, in tudi proizvodna podjetja organizirajo lastne servisne delavnice. Plan predvideva skrb za povečanje kadra s tem, da se povečujejo zmogljivosti vajenskih šol in domov. Glede privatnega sektorja pa je treba poudariti sledeče: do sedaj je bila politika dajanja obrtnih dovoljenj taka, da se je dalo dovoljenje vsakemu, ki je imel za to pogoje. To politiko je treba spremeniti. Mi vedno bolj opažamo, da nekateri privatni obrtniki prihajajo do neprimernih zaslužkov oziroma čistega dohodka, predvsem zaradi tega, ker njihova dejavnost ne spada več v ožji okvir obrti, ampak ga prenaša in prehaja v serijsko proizvodnjo. Ljudski odbori imajo težave pri ugotavljanju pravilne davčne osnove, da bi lahko zajeli pravilno njihov čistih dohodek. Smatramo, da bi v teh panogah, kot so kemična, tekstilna, galanterijska in podobne, kjer se organizira delo po domovih in dela več delovne sile za enega obrtnika, ki sploh nima za to osnovnih sredstev, morali iti na to, da se obrtniki dovoljeni za to ne daje in da se za ostri davčna politika v teh panogah. V uslužnostnih storitvah ne smemo iti na povečanje obremenitev in moramo ostati tudi z občinskimi dokladami na isti višini kot lansko leto. Jasno je, da bo treba še nadalje izboljševati način določanja davčnih osnov v vseh panogah, ker s tem bodo občinski ljudski odbori pravilno obremenjevali posamezne zavezanec in prišli do novih proračunskih dohodkov.

V trgovini moramo nadaljevati naloge, ki smo si jih postavili lani. Urejevati je treba nadalje detajlistično trgovsko mrežo, ki služi vsakodnevni potrošnji, povečati je treba število trgovin z neprekinjenim delovnim časom, urediti je treba lokale, ki so prišli po zakonu o nacionalizaciji v splošno družbeno last, vplivati je treba na proizvajalca podjetja, da organizirajo svoje trgovine za svoje proizvode in polagajo vso pažnjo predvsem za izboljšanje prometa s kmetijskimi proizvodi. Na eni strani bomo to dosegli s povečano kmetijsko proizvodnjo in s kooperacijo, na drugi strani z izboljšanjem prometa in s čim krajšo potjo proizvodov od proizvajalca do potrošnika. Plan predvideva, da bomo omogočili podjetjem, ki so zadolžena za preskrbo centrov in mest, izboljšanje njihove opreme. Z namenom, da bomo preprečili vpliv privatnega proizvajalca na formiranje cen, moramo stremeti za povečanjem prometa preko socialistične trgovine ter se posluževati vseh možnosti, ki nam jih daje kontrola in evidenca cen.

Se ena važnih nalog je vprašanje izvoza. Družbeni plan predvideva povečanje za 13%, in to v lesni, usnjarski, kemični in tekstilni industriji ter v izvozu kmetijskih pridelkov in domače obrti. Preko vsega leta je to ena važnih nalog, ki jo morajo zasledovati gospodarske organizacije kakor tudi ljudski odbori.

To bi bile glavne značilnosti letošnjega povečanja proizvodnje.

Jasno pa je, da stoji pred nami tudi druga važna naloga, t. j. vprašanje politike nagrajevanja in zaposlovanja delovne sile. Družbeni plan predvideva, da moramo 10-odstotno povečanje proizvodnje doseči le z 1,5% povečanjem delovne sile. Mi smatramo, da je ta naloga težka, obstajajo pa pogoji, da bo možno to nalogo izvršiti. Situacija, ki je vladala glede tega lansko leto, ni prinesla koristnega izboljšanja. Delovna sila se je povečala za enak odstotek kot proizvodnja. Zato vemo, da v naših gospodarskih organizacijah obstajajo rezerve delovne sile, ki morajo zadoščati za povečanje proizvodnje, če ne gre za izredno povečanje zmogljivosti. Povečanje proizvodnje v industriji ne smemo doseči z nobeno dodatno delovno silo, temveč z izkoriščanjem rezerv in prelinjanjem med gospodarskimi organizacijami. Odločilno vlogo pri tem morajo odigrati tudi poslovalnice za delo in ljudski odbori, kakor tudi zbori proizvajalcev, glede zaposlovanja delovne sile v posameznih gospodarskih organizacijah bodo občinski ljudski odbori morali v svojih planih predvideti ostrejšo mere. Na drugi strani pa mislim, da bodo to nalogo glede povečanja produktivnosti dela pomagali reševati tudi drugi momenti, ki bodo letos prišli do izraza. Tako izračun minimalnih osebnih dohodkov izenačuje stimulacijo ter odpravlja nesorazmerja med posameznimi gospodarskimi organizacijami. Na drugi strani mora tudi sestavljanje novih tarifnih pravilnikov vplivati na povečanje produktivnosti. Občinski ljudski odbori ne bodo odobrili nobenega tarifnega pravilnika, ki ne bo v zadostni meri upošteval nagrajevanja po učinku. Letos pridejo do izraza tudi nekatere spremembe pri delitvi dohodka. To povečuje stimulacijo predvsem v tistih strokah, ki so bile lani na slabšem, to so: premožovniki, gradbena industrija, opekarne, industrija predelave kož, železniška transportna podjetja in uslužnostna obrt, časopisna in založniška podjetja, notra-

na trgovina s kmetijskimi pridelki itd. Izračun predvideva, da bo ta stimulacija v okviru okraja znašala okrog 700 milij. več v primerjavi z lanskim letom. Razen tega predvidevamo, da se bodo sredstva podjetij zaradi udeležbe na posebnem deležu pri povečevanju dohodka na račun prispevka iz dohodka povečala za nadaljnjih 300 milij.

Naslednja važna naloga je naša investicijska politika, ki mora vplivati na povečanje proizvodnje, na drugi strani pa izboljševati življenjske pogoje in pa družbeni standard državljanov. Letos predvideva družbeni plan glede izvršitve investicijske politike dve glavni nalogi, in sicer na eni strani omogočiti izvršitev nalog perspektivnega plana in doseči čimboljše rezultate in efekt vloženi sredstev za splošne potrebe družbenega standarda. Teh nalog pa seveda samo s sredstvi okraja ne bo možno doseči, ker ta predstavljajo le okrog 15% za investicije razpoložljivih sredstev okraja. Če hočemo te naloge izvršiti, bomo morali najti ustrezne oblike združevanja teh sredstev. Zato predlog predvideva osnovni program investicij, ki na eni strani zagotovi izvršitev perspektivnega plana, pokriva pa se s celotnimi sredstvi okrajnega ljudskega odbora, dočim bi gospodarske organizacije in občine prispevale v enakem merilu, to se pravi, maksimalno do višine 40% od svojih skladov, razen seveda pri podjetjih, ki sama koristijo zvezni ali družbeni kredit, ter morajo že po predpisih dati večjo soudeležbo iz svojih skladov in amortizacije. Pri takem sistemu finansiranja bi sredstva okraja krila samo primanjkljaje v tistih občinah, kjer bi sredstva gospodarskih organizacij in občin ne mogla pokriti potreb, predvidenih v osnovnem investicijskem programu. S tem bo zagotovljena izvršitev perspektivnega plana, na drugi strani pa bi povečali direktno povezanost občin in gospodarskih organizacij z vlaganji iz vseh virov na njenem področju. Pri tem pa bi ostalo na področju posameznih občin še vedno dovolj sredstev, s katerimi bodo občine in gospodarske organizacije izvajale svoje programe v panogah, ki vplivajo na dvig življenjskega standarda, to je za trgovino, gostinstvo, obrt, negospodarske investicije, stanovanjske skupnosti in stanovanjsko izgradnjo. Ti programi, ki bi jih občine postavile sporazumno z gospodarskimi organizacijami, bi se finansirali s preostalimi sredstvi skladov občinskih ljudskih odborov ter sredstvi skladov gospodarskih organizacij do maksimalne višine dveh tretjin. S tem bi gospodarskim organizacijam še kljub temu ostala tretjina skladov skupne porabe in tretjina skladov osnovnih sredstev in vsa sredstva amortizacijskih skladov. Na ta način bi se od vseh sredstev za investicije, ki jih v okviru okraja predvidevamo v višini 16 milijard dinarjev, uporabilo za izvršitev okrajnega programa 18%, 44% bi šlo za izvršitev občinskih programov, gospodarskim organizacijam pa bi ostalo okrog 38% sredstev, seveda skupno s prostimi sredstvi amortizacijskih skladov.

Struktura tako postavljenega programa bi bila sledeča: 17% za industrijo, gozdarstvo, gradbeništvo in promet, 27% za kmetijstvo, trgovino, gostinstvo in obrt in 56% za negospodarske investicije, skupaj s stanovanjsko izgradnjo. Za izvršitev teh nalog je treba najti najustreznejše oblike združevanja sredstev gospodarskih organizacij, ki pa so

lahko različne. Gospodarske organizacije bodo lahko svoja sredstva združevala v okviru strokovnega gospodarstva, za druge naloge bodo gospodarske organizacije in odbori združevali sredstva za gotovo teritorialno področje. Jasno je, da bo treba naloge reševati skupaj z gospodarskimi organizacijami in njih kolektivnimi organi. Toliko o naši investicijski politiki.

Navedel bi še en problem, ki je značilen za letošnji družbeni plan, to je vprašanje formiranja proračunskih dohodkov. Letošnji proračunski bruto dohodek se v primerjavi z lanskim letom povečuje za okrog 12%, pri tem za federacijo in republiko 16% za ljudske odbore za 11%. Na prvi pogled izgleda, da ti odnosi ne stimulirajo ljudskih odborov in da bo treba pri sprejemanju novega budžetskega sistema te stvari temeljito preiskurirati. Če pa pogledamo proračunske dohodke in vsa ostala sredstva, ki ostanejo na področju občin, moramo ugotoviti, da se ta sredstva, ki ostanejo ljudskemu odboru in gospodarskim organizacijam, povečujejo, in sicer po naših izračunih za okrog 20%. Tu je torej podana zadostna stimulacija za delo ljudskih odborov in to kaže, da je treba iti na skupen program porabe sredstev na področju občin in da se za proračunske investicije porabijo sredstva investicijskih skladov občin in gospodarskih organizacij.

Jasno pa je, kar se tiče administrativnega dela proračuna, da se postavlja v letošnjem letu stroga štednja na vsem področju, na drugi strani pa pravilna razporeditev budžetskih sredstev znotraj proračunov, prav tako pa ni odveč omeniti problema pravilnega zajemanja proračunskih dohodkov. Mnogokrat se namreč zgodi, da nam odhajajo dohodki mimo proračuna, in to dohodki in doklade, katerih zajemanje ni urejeno. To so seveda sredstva, za katera morajo občine poskrbeti, da se bodo pravilno natekala v proračun. Okrajni proračun, seveda brez dotacij občinskim ljudskim odborom, in pa upošteva prenose, ki so se izvršili med občinami in okrajem, se povečuje za okrog 5,5%, dočim se sredstva občin povečujejo za 13,6%. Menim, da je ta notranja razdelitev primerna, je pa seveda vprašanje notranje razdelitve teh sredstev med občinami. Že dosedanja vsakoletna diskusija glede budžetiranja in določanja kvot je kazala, da dosedani sistem ni v redu. Spomnimo se samo diskusije na našem ljudskem odboru odbornikov občin Septveda, Crnuč in Domžal, ki so iznašali, da so zastopavljeni za drugimi občinami, spomnimo se, da so se take pripombe stavljale tudi v okviru republike, kjer sta okraj Kranj kakor tudi Ljubljana ugotavljala, da je določanje proračunskih kvot na dosedanji način nepravilno in da ne stimulira ljudskih odborov za njih dejavnost in da ne odmerja pravičnega proračunskih sredstev v zvezi z njih potrebami. Zato je treba misliti na to, da se ta sistem izboljša in najdejo nove oblike določanja sredstev, s katerimi naj občine razpolagajo. Zakaj je ta diskusija nastala? Zato, ker je baziral proračun na administrativno postavljenih kvotah, ki so se sicer vsako leto povečevale, vendar samo za tako imenovano obvezno povečanje vsem po istih principih, ne glede na to, kako je ljudski odbor gospodaril in kako se je razvijala proizvodnja na področju občine. Ta sistem je direktno

navajal na to, da se je malo napravilo na izboljšanje organizacije in racionalizaciji poslovanja. To vsekakor ni bilo stimulatивно za ljudske odbore, predvsem pa je bilo to destimulatивно za razvitejšie občine zato, ker je bil budžet premalo odvisen od ustvarjenih sredstev, na drugi strani pa, ker so bile v neenakem položaju z ostalimi občinami. Sistem participiranja višjih teritorialnih edinic je namreč zajemal predvsem tiste dohodke, ki so predstavljali večino dohodkov v industrijsko razvitih občinah, kmetijske občine pa so imele večje možnosti povečanja nekaterih dohodkov, ki so predstavljali večino dohodkov ravno v teh občinah, ne da bi bil dohodek kmeta pri tem bolj obremenjen kot delavca v tovarni. Zato je že v lanskem letu bilo govora na tem mestu, da po zaradi potrebe po objektivizaciji proračunskih dohodkov med občinami treba najti neke norme za izdatke. Toda kakor se ti računi in postavljanje norm niso posrečili v okviru republike, tako se še manj v okviru samega okraja. Letos pa le zaznamujemo korak naprej, saj je že republika v pokrivanju svojih potreb pristopila k novemu sistemu, in sicer, da z enakim odstotkom participira na nekaterih dohodkih posameznih okrajnih ljudskih odborov. S tem do gotove mere še objektivizira odnos med posameznimi okraji in pušča nekatere okrajne ljudske odbore kot aktivne, dočim trem okrajnim ljudskim odborom daje dotacijo za pokrivanje njih osnovnih potreb. Naš predlog v družbenem planu gre naprej in bazira na sistemu, da smatra vse obveznosti nasproti višjim teritorialnim entotam kot skupno obvezo občin, ki naj jo odvajajo po enakem odstotku od svojih bruto proračunskih dohodkov. Ta odstotek znaša 54%. Jasno je, da to sistem nosi v sebi tudi gotove pomanjkljivosti, da bo treba ta sistem še naprej študirati in analizirati in da zahteva že letos gotove korekture. Predvsem je treba izračun enotnega odstotka za odvajanje obveznosti do višjih teritorialnih edinic postaviti na isto osnovo. Zato smo bilancirali vse dohodke za posamezne občine po enakih kriterijih. S tem so občine postavljene v enakopravne odnose na osnovi njihove razvitosti, kar je merilo za obveznosti višjim teritorialnim entotam. Jasno je, da pri takem sistemu nekatere občine ne pokrivajo potreb za izvrševanje svojih osnovnih obveznosti. To pa pokriva tem občinam dotacija proračuna okrajnega ljudskega odbora, vendar obstaja pri tem možnost presoje racionalnega trošenja proračunskih sredstev ter stimulacija k racionalnemu poslovanju, pa tudi odvisnost proračunskih sredstev od razvojne stopnje tistega področja. Višini osnovnih potreb občin, ki so ostale na dotaciji, predvideva družbeni plan na osnovi lanske realizacije s tem, da se upošteva osebne izdatke po decembrskem stanju in s tem, da se upoštevajo prenosi med občinami in okrajem ter obratno. Tako izračunana kvota je povečana za izračunana kvota je povečana za 2%, da bi lahko občinski ljudski odbori osigurali potrebna sredstva političnim in družbenim organizacijam na svojem področju. Seveda pa ljudski odbori s tem ne bi bili stimulirani k povečevanju proračunskih dohodkov nad višino, s katero računa bilanca okrajnega plana. Zato predvideva predlog plana še poseben instrument, po katerem preneha obveznost občin ljudskega odbora do OLO, brž ko je izvršena

do absolutne višine, določene z okrajnim družbenim planom. Določanje višine dotacij pa ne bi bilo dovolj objektivno v odnosu do aktivnih občin, če ne bi izvršili gotove korekture stroškov državne uprave. Že v lanskem letu so bile iznesene tehtne pripombe, da imajo nekateri ljudski odbori široko organizacijo administrativnih služb, dočim drugi razvitejši ljudski odbori z nižjimi izdatki izvršujejo obširnejše naloge. Zato je višina dotacije postavljena na osnovi okrajnega povprečja stroškov državne uprave ne glede na glavo prebivalca. S tem je vsaj do gotove mere dosežena objektivizacija pri določanju proračunskih kvot za tiste občine, ki ostanejo na dotaciji, aktivne občine pa bo že sam sistem silil, da pristopijo k racionalnejšemu poslovanju.

Se ena značilnost letošnjega plana je pokrivanje mestnega proračuna. Kot veste, smo že v lanskem letu iz okrajnega proračuna izločili finansiranje gotovih ustanov, ki slu-

žijo v pretežni meri prebivalstvu na ožjem mestnem področju Ljubljane. Zato smo že lani pokrivali te izdatke pretežno s proračunskimi sredstvi mestnih občin, dočim so zunanje občine pokrivalo samo 18%, to je do višine, do katere se te občine poslužujejo teh ustanov. Letos predvideva predlog plana isti sistem, le da zunanje občine pokrivajo slabih 15% teh izdatkov, kar znaša 3% njihovih bruto proračunskih dohodkov, dotacije trem pasivnim mestnim občinam, ki se pokrivajo tudi preko proračuna za mestne potrebe, pa gredo po enakem merilu na račun aktivnih mestnih občin.

S tem sem se dotaknil glavnih značilnosti predloga družbenega plana. Zavedam se, da je ta plan, posebno na nekaterih sektorjih, napet in da bo treba angažirati vse politične in družbene sile, da ga bomo izvršili. Menim pa, da je s tem utemeljen in zato predlagam, da ga sprejmete.

Poročilo predsednika Sveta za družbeni plan in financé OLO Janka Dekleve

Predlog proračuna za OLO Ljubljana za leto 1959 se je sestavljal ob posebnih pozitivnih pogojih enotnih ekonomskih meril republiškega družbenega plana in kot smo čuli iz predhodne obrazložitve ob posebnem sistemu takih meril okrajnega plana.

Ob težnji k objektivnejšemu razmejevanju pa lahko iščemo ali najdemo ekonomska merila v okviru okraja le pri razmejivih sredstev med občinami samimi, ne more pa biti merila, ki bi razmejevalo sredstva med okrajnim proračunom in občinskimi na osnovi dohodkov, temveč se to lahko zgodi s pomočjo ocenitve izdatkov samega okrajnega proračuna. To pa zopet pomeni za občine lahko več ali manj sredstev. Zaradi tega, pa tudi glede na to, je bil sestavljen predlog proračuna posebno skrbno in štedno.

Čeprav je bil predlog vsklajen oziroma vsoglašen z vsemi dejavnostmi, ki jih zajema, oziroma s sveti, ki te dejavnosti predstavljajo, ostanejo v njem nerealizirane mnoge njihove potrebe in želje. Na drugi strani pa omejujejo številke predloga oziroma načela, po katerih je sestavljen, negativne težnje, h katerim izvajalci proračuna navadno težijo.

Značilnosti predloga so torej naslednje:

1. Osebnih izdatki so planirani po dejanskem stanju zasedbe v mesecu decembru 1958 in vpošteta zakonita napredovanja, s čimer je zagotovljeno organom in zavodom sedanje stanje števila uslužbencev. Nove namestitve bodo pravzaprav možne le v šolstvu in deloma v zdravstvu.

2. Materialni izdatki so predvideni po potrošnji v letu 1958. Povečujejo se v glavnem le izdatki za zavode, ki so bili ustanovljeni šele v teku leta 1958, oziroma se predvidevajo na novo za zavode, ki bodo ustanovljeni v letu 1959. Za 15% pa se povečujejo funkcionalni izdatki šolstva za delno obnovo in nabavo učil v zvezi s šolsko reformo ter zaradi omogočenja sodobne metode pouka.

3. Izdatki za negospodarske investicije se krijejo za okrajne investicije same — v celoti s posojilom. Le negospodarske investicije za skupne mestne potrebe so krite z rednimi proračunskimi sredstvi.

4. Dotacije finančno samostojnim zavodom so predvidene v glav-

nem v višini dotacije v letu 1958.

5. Po sklepu ene zadnjih sej okrajnega ljudskega odbora se 26 finančno samostojnih zavodov prenese iz proračunov občinskih ljudskih odborov, v okrajni proračun.

6. Kakor že v letu 1958 se tudi za leto 1959 predvideva poseben način skupnega občinskega finansiranja nekaterih dejavnosti in ustanov, katerih delovanje se razteza na več občin mesta Ljubljane, zaradi česar se celotni okrajni proračun deli na:

- okrajne potrebe in
- na skupne potrebe mesta Ljubljane.

7. Skladno s stalno in splošno težnjo se v predlogu proračuna odraža še večje varčevanje v državni upravi.

Tako sestavljen skupen predlog proračuna OLO znaša bruto, to je s 6% obvezno rezervo 3.629 milij.

Predlog za potrebe okraja samega, to je neto, pa še brez mestnega proračuna, brez dotacij občinam in investicij, ki izvirajo le iz posojil, znaša 2.336 milij, nasproti ustrežajoči realizaciji lanskega leta 2.152 milij, kar pomeni povečanje za 8,5%. Če izločimo še prenose, dobimo faktično povečanje okrajnega proračuna v višini 5,5%.

Posebej izkazan proračun za skupne mestne potrebe znaša 758 milij, in je za 26% večji od pro-

računa v preteklem letu. Povečanje tega proračuna, ki je v pretežni meri funkcionalen, izvira v prvi vrsti iz zvišanja anuitet, ki se v letu 1959 zvišajo za celih 114% ali za ca. 80 milij, iz zvišanja dotacij zavodom in kulturni dejavnosti za ca. 30 milij, in iz zvišanja funkcionalnih izdatkov za urbanistično ureditev, gasilstvo itd. ca. 30 milij.

Predračuni finančno samostojnih zavodov so v predlogu izkazani z globalom 2.706 milij, kar je za ca. 1 milijardo ali 26% več kot lani. Za tem dvigom stoji povečanje števil te zavodov od 38 na 67.

Svoje izdatke pokrivajo zavodi sami s 74,9%, medtem ko krije razliko proračun z dotacijo, od katere odpade 42% na zavode kulturne dejavnosti, 26% na prosvetne dejavnosti, 30% na vzdrževanje cest in na zdravstvene zavode 20%.

Predračuni okrajnih proračunskih skladov so prikazani v predlogu v višini 433 milij, kar pomeni nasproti lanskemu letu navidežno za ca. 85 milij, manj sredstev. Dejansko pa letos izpade iz globala 62 milij, vodnega sklada in lanskil 138 milij, sklada za gospodarske kadre, ker ta sklad ni več proračunski sklad, tako da pomeni global 433, za obstoječe sklade dejansko zvišanje za celih 116 milij. Pri tem imajo ti skladi še dotok 296 milij, ki so po predpisu blokirani in razpoložljivi šele naslednje leto.

S tem sem, sodim, podal kratko obrazložitev proračuna OLO Ljubljana za leto 1959, kakor ga je objavil Svet za družbeni plan in finance.

Po objavi pa je sklenil predlagati svet k predlogu naslednji amandma:

1. Proračunska rezerva okrajnega proračuna se zniža za 17,4% od 120 milij, na 102,6 milij.

2. Zviša se postavka dotacija občinam za 17.400.000 s tem, da se zvišajo dotacije za izravnavo proračuna.

Občinskemu ljudskemu odboru Litija za 5.000.000, Hrustnik za 2 milijona, Dobrava za 4.000.000, Dobropolje za 3.700.000, Logatec za 2 milijona 700.000.

Vzroki za predložitev amandma-ja so naslednji:

1. Nova komasacija občin, zaradi katere so nastale nekatere pomote v izračunu globalov v bivšem trboveljskem okraju.

2. Nov sistem delitve dohodka in delno napačno kanaliziranje izrednih dohodkov v nekaterih občinah v letu 1957.

OBČINSKI LJUDSKI ODBORI

OBČINA GROSUPLJE

105.

Na podlagi 2. odstavka 15. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list FLRJ št. 19/88/52) v zvezi s 24. točko odloka o finansiranju in poslovanju v zdravstvenih zavodih (Ur. l. FLRJ št. 14-85/53) je občinski ljudski odbor Grosuplje izdal na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 26/12-1958

ODLÓK

o oprostitvah in olajšavah samoplačnikov za zdravstvene storitve na območju občine Grosuplje

1. člen

Plačevanja stroškov za zdravstvene storitve se oproščajo popolnoma:

a) plačila nezmožni ne glede na bolezen, če davčni predpis od bol-

nikovega premoženja ali dohodka bolnikove družinske skupnosti ne presega 150 din letno na družinskega člana, pri čemer se štejejo v družinsko skupnost le tisti člani, ki niso drugje stalno zaposleni;

b) šolska mladina osnovnih in srednjih šol in otroci do 3. leta za medicinsko indicirano preventivno zobno zdravljenje;

c) bolniki z nalezljivimi boleznimi, ki se zdravijo v bolnišnici, pa brezplačno zdravljenja ni odrejena v predpisih višjih organov;

ž) bolniki ob lokalnih epidemijah za zdravljenje v bolnišnici, čeprav ni zdravljenje v bolnišnici predpisano;

d) bolniki za zdravljenje v bolnišnici, če se je šele naknadno ugotovilo, da ne gre za nalezljivo bolezen, zaradi katere so bili napoteni v bolnišnico;

